

KAPITOLA PRVNÍ

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

§ 1 Rozhodnutí ve věcech trestních – pojem, význam a jejich místo v trestním řízení

§ 2 Základní zásady trestního řízení a rozhodnutí ve věcech trestních

§ 1 Rozhodnutí ve věcech trestních – pojem, význam a jejich místo v trestním řízení

Rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení jsou procesní úkony, kterými orgány činné v trestním řízení vyjadřují svá zjištění, resp. výsledky svých zjištění, a stanovují závazný způsob řešení určitých procesních otázek, procesních postupů, procesních situací.

Představují individuální akty aplikace práva v trestním řízení (**individuální právní akty**), jimiž orgán činný v trestním řízení jménem státu zakládá práva nebo povinnosti nebo konstruuje existenci nebo neexistenci právně významných skutečností.¹ Činí je jménem státu toliko orgány činné v trestním řízení jako orgány veřejné moci nadané touto pravomocí. Individuální právní akty mohou mít povahu *konstitutivní*, neboť s nimi právo spojuje vznik, změnu nebo zánik subjektivních práv a povinností, resp. právního vztahu, anebo povahu *deklaratorní*, neboť jimi autoritativně konstatuje existenci či neexistenci subjektivních práv a povinností, resp. právního vztahu, resp. právně významné skutečnosti. Konstitutivní individuální právní akty mají hmotněprávní i procesní důsledky, jsou právní skutečností a působí *ex nunc* (předpokladem jejich vydání je často také deklarace určité

1 Šámal, P., Musil, J., Kuchta, J. a kol. Trestní právo procesní. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 421 (marg. č. 1391).

právní skutečnosti), zatímco deklaratorní individuální právní akty nemají hmotněprávní důsledky, z hlediska hmotného práva nejsou právní skutečností, mají však významné důsledky procesní, působí *ex tunc*.² Toto rozlišení je ovšem relativní, neboť též individuální právní akt může mít povahu jak konstitutivní, tak i deklaratorní, zpravidla ovšem některá převažuje.³ Tak např. v odsuzujícím rozsudku je deklarováno, že obžalovaný spáchal určitý skutek, který naplňuje znaky určitého trestného činu, případně že poškozenému způsobil škodu v určité výši a je povinen mu ji nahradit, a zároveň se konstituuje jeho povinnost vykonat určitou sankci, která v konkrétní podobě s uvedením druhu a výměry ze zákona přímo nevyplývá, neboť trestní zákoník nezná až na výjimky⁴ (trest ztráty čestných titulů a vyznamenání, trest ztráty vojenské hodnosti, trest odnětí svobody na doživotí) absolutně určité tresty, resp. obecněji sankce ve větším počtu neobsahuje.

Na druhé straně tomu odpovídá právo státu na jeho výkon, tzv. subjektivní trestní právo (neboli *ius puniendi*), které zakládá poškozenému právo procesní povahy vynutit zaplacení určité přiznané částky, nezaplátí-li ji obžalovaný dobrovolně, čemuž odpovídá povinnost obžalovaného, resp. odsouzeného, toto strpět.

Rozhodnutí v trestních věcech mají povahu závazného a autoritativního projevu vůle státního orgánu. Trestní řízení vždy směřuje k tomu, aby vyústilo v určité rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení. **Trestní proces bez rozhodnutí by neměl smysl, rozhodnutí by zase ztrácelo svůj význam, pokud by nebylo vynutitelné státní mocí.** Z rozhodnutí ve věcech trestních vyplývají pro subjekty, kterých se rozhodnutí týká, i pro orgány činné v trestním řízení, které rozhodnutí učinily, **vynutitelná práva a povinnosti.** V rozhodnutích se uplatňuje donucovací moc státu. V obsahu a kvalitě rozhodnutí se odráží právní kultura státu a jeho orgánů.

Orgány činné v trestním řízení nemohou jinak, než formou rozhodnutí splnit své úkoly, které mají v jednotlivých stádiích trestního řízení. Trestní řízení se provádí proto, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pa-

2 Gerloch, A. Teorie práva. 4. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, s. 213–214.

3 Veverka, V., Boguszak, J., Čapek, J. Základy teorie práva a právní filozofie. Praha: CODEX, 1996, s. 120.

4 Absolutně určité tresty jsou takové, u kterých zákon stanoví druh a výměru trestu – trest ztráty čestných titulů a vyznamenání, trest ztráty vojenské hodnosti, trest odnětí svobody na doživotí.

chatelé podle zákona spravedlivě potrestání. Současně s tím působí trestní řízení k upevnování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově občanů v duchu důsledného zachovávání zákonů a pravidel občanského soužití i čestného plnění povinností ke státu a společnosti (§ 1 tr. řádu). Zejména hlavní účel trestního řízení – náležité zjištění trestných činů a spravedlivé potrestání jejich pachatelů – vyžaduje, aby o těchto okolnostech vydal příslušný orgán činný v trestním řízení přesné, správné, úplné a náležité rozhodnutí.

Vůle orgánů činných v trestním řízení se projevuje dvěma formami – **rozhodnutími a opatřeními**.

Rozhodnutí musí být vydána orgánem k tomu oprávněným a zpravidla též v předepsané formě a obsahu. Oproti tomu podání občanů se posuzují nikoli podle formy nebo nadpisu, ale vždy podle svého obsahu (§ 59 odst. 1 tr. řádu).

V rozhodnutích se v té či oné míře odrážejí základní zásady trestního řízení, které ovlivňují nejen postup při projednávání určité záležitosti, ale také rozhodnutí o ní (srov. § 2 této kapitoly).

Mezi procesními úkony zaujímají rozhodnutí nejdůležitější místo. Vzhledem k jejich významu trestní řád stanoví u řady rozhodnutí jejich **přesný obsah a formu**.

Rozhodnutí v trestních věcech pak lze dělit na ta, jimiž se rozhoduje ve věci samé – tzv. **meritorní rozhodnutí**, a **rozhodnutí procesní**, upravující způsob vedení řízení.

Nejvýznamnější místo mezi rozhodnutími ve věci samé zaujímá **rozsudek**, a to hned z několika důvodů. Rozsudek představuje konečný úsudek soudu o projednávané věci, je vyvrcholením trestního stíhání, neboť rozsudkem se rozhoduje o tom, zda se obžalovaný uznává vinným nebo zda se obžaloby zprošťuje. Zajišťuje se jím ochrana společnosti, ústavního zřízení, práv a oprávněných zájmů fyzických a právnických osob. Je důležitým prostředkem státu v úsilí o omezení kriminality a současně plní i výchovnou funkci. O významu rozsudku v trestních věcech srov. podrobněji v kapitole druhé, § 2 této práce.

Vynesení rozsudku soudem prvého stupně však předpokládá, že orgány činné v trestním řízení musí projednat a rozhodnout řadu dílčích otázek jak hmotněprávních, tak procesních. Jde o rozhodnutí rozličného dosahu a důležitosti, která však nejsou rozhodnutími ve věci samé, nedosahují vý-

znamu rozhodnutí ve věci samé. Nelze je však podceňovat, protože na nich často závisí, zda k rozhodnutí ve věci samé dojde a zda toto rozhodnutí bude správné, popřípadě zda toto rozhodnutí bude správně vykonáno.

§ 2 Základní zásady trestního řízení a rozhodnutí ve věcech trestních

A. Jak jsme již uvedli shora, v rozhodnutích ve věcech trestních se v té či oné míře odrážejí základní zásady trestního řízení, které ovlivňují nejen postup při projednávání určité záležitosti, ale také rozhodování o ní.

Základní zásady trestního řízení jsou určité právní principy, vůdčí právní ideje, jimiž je ovládáno trestní řízení. Představují koncepci, která spojuje jednotlivé části trestního řádu. V důsledku své povahy jsou základem, na kterém je vybudována organizace trestního řízení a úprava činnosti jeho orgánů. Vyjadřují mínění zákonodárce o nejúčelnějším uspořádání trestního procesu.

Trestní řád uvádí základní zásady trestního řízení v ustanovení § 2. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže uvádí základní zásady trestního řízení pro řízení ve věcech mladistvých v ustanovení § 3. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže sám stanoví některé **zvláštní zásady řízení ve věcech mladistvých** (zásada zvláštního přístupu k projednávání trestních věcí mladistvých, zásada spolupráce s orgánem sociálně-právní ochrany dětí, resp. se zájmovými sdruženími občanů a osobami realizujícími probační programy, zásada ochrany soukromí a osobnosti mladistvého, zásada rychlosti řízení, zásada uspokojení zájmů poškozeného). Zavádí ovšem také instituty, které mění či doplňují obsah základních zásad trestního řízení obsažených v trestním řádu (například omezení zásady veřejnosti). **Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim neobsahuje speciální ustanovení upravující základní zásady trestního řízení, v plné míře se proto na řízení proti právnickým osobám užije obecná úprava vyplývající z trestního řádu, není-li to z povahy věci vyloučeno (§ 1 odst. 2 topo), případně to výslovně nevylučuje zákon.**⁵

5 K základním zásadám trestního řízení srov. Jelínek, J. (ed.) Základní zásady trestního řízení –

Význam základních zásad trestního řízení je několikerý:⁶

- a) poznávací,
- b) interpretační,
- c) aplikační,
- d) zákonodárný (pro tvorbu práva).

Konkrétně to znamená, že znalost základních zásad trestního řízení umožňuje správné pochopení funkce zákona a jeho jednotlivých institutů, správný výklad i praktickou aplikaci jednotlivých zákonných ustanovení, a že jsou významné také *de lege ferenda* pro zákonodárce.

Některé základní zásady trestního řízení představují pravidla ústavně-právní úrovně, neboť jsou obsaženy v Ústavě nebo v Listině základních práv a svobod. Ze základních zásad vypočtených v § 2 jsou v Ústavě, popř. Listině základních práv a svobod upraveny: zásada zajištění práva na obhajobu, presumpce nevinu, veřejnosti, ústnosti, zásada stíhání jen ze zákonných důvodů, právo na rychlé trestní řízení. Skutečnost, že některé ze základních zásad trestního řízení Listina základních práv a svobod povyšuje do roviny ústavní, resp. přiznává jim ústavní ochranu, zdůrazňuje jejich zvláštní význam pro výkon spravedlnosti v právním státě.

Mnohé zásady trestního řízení vypočtené v trestním řádu (resp. zákoně o soudnictví ve věcech mládeže) jsou uvedeny v mezinárodních dokumentech o lidských právech, zejména v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Obsah těchto zásad tvoří často dílčí prvky **práva na spravedlivý proces** (například presumpce nevinu, právo na projednání věci bez zbytečných průtahů, právo na veřejný a ústní charakter trestního procesu, právo na obhajobu a jiné).

Všechna **rozhodnutí ve věcech trestních jsou významnou měrou ovlivněna základními zásadami trestního řízení**, s nimiž musí být v souladu. Do rozhodnutí se také v konkrétním případě řada těchto základních zásad promítá. Tak jako platí, že určité základní zásady trestního řízení se uplatňují téměř univerzálně, v celém trestním řízení, a jiné základní zásady trestního

vůdčí ideje českého trestního procesu. Praha: Leges, 2015; Mulák, J. Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces. Praha: Leges, 2019. K trestní odpovědnosti právnických osob srov. např. Jelínek, J. Trestní odpovědnost právnických osob v České republice. Problémy a perspektivy. Praha: Leges, 2019.

6 Jelínek, J. a kol. Trestní právo procesní. 6. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 122 a literatura uvedená v poznámce č. 5.

řízení se uplatňují jen diferencovaně v rozličných stádiích trestního řízení, platí obdobně i pro uplatnění základních zásad trestního řízení v rozhodnutích ve věcech trestních. Existují rozhodnutí ve věcech trestních, například trestní příkaz, která představují výjimku hned z několika základních zásad trestního řízení (například zásady ústnosti, veřejnosti, bezprostřednosti, volného hodnocení důkazů aj.). V podrobnostech můžeme odkázat jednak na aktuální učebnici trestního řízení a jednak na sborník o základních zásadách trestního řízení vydaný v roce 2016 jako výstup z mezinárodní vědecké konference věnované právě základním zásadám trestního řízení.⁷

B. Rozhodnutí ve věcech trestních musí předně respektovat zásadu stíhání jen ze zákonných důvodů.

Ustanovení § 2 odst. 1 říká, že nikdo nemůže být stíhán jako obviněný jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví tento zákon. Toto ustanovení navazuje na čl. 8 odst. 2 Listiny (podle něhož nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon) a vyjadřuje zásadu stíhání jen ze zákonných důvodů, která také bývá nazývána „zásadou řádného zákonného procesu“. Tato zásada má být **nejdůležitější zásadou trestního procesu**, což vyplývá již z toho, že ji zákonodárce jmenuje v ustanovení o základních zásadách na prvním místě, že se uplatňuje ve všech stádiích trestního řízení včetně řízení vykonávacího a že jde o zásadu ústavněprávní úrovně.

Zásada stíhání jen ze zákonných důvodů je **procesním vyjádřením zásady *nullum crimen sine lege*** (srov. čl. 39 Listiny).

Trestní stíhání je možné vést pouze v souladu se zákonem. Postup orgánů činných v trestním řízení, jehož cílem je pravdivé skutkové zjištění, musí být v souladu se zákonem. Z uvedeného vyplývá, že zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti, není a nemůže být nadřazeno zásadě řádného zákonného procesu. **Trestně stíhat lze jen způsobem, který stanoví trestní řád.** Úsilí o zjištění „pravdy“ za každou cenu, tedy i za cenu porušení zákonných limitů, by vedlo k nezákonnostem, zvláště, svévoli, a proto

⁷ Jelínek, J. a kol. Trestní právo procesní. 6. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 127 a násl.; Jelínek, J. a kol.: Základní zásady trestního řízení – vůdčí ideje českého trestního procesu. Praha: Leges, 2015.

je nepřípustné. Zásadu řádného procesu nelze obětovat pouhé účelovosti a účelnosti trestního stíhání.⁸

V trestním řízení **nelze vydat rozhodnutí, které by nebylo učiněno podle zákona**, ať již by nemělo zákonem předepsanou formu, anebo jehož obsah by byl v rozporu se zákonem, resp. které by bylo učiněno na základě řízení, jež by nebylo v souladu se zákonnou úpravou. Pokud by některý orgán činný v trestním řízení takové rozhodnutí vydal, bylo by nutné je zrušit v řádném, popř. v tzv. mimořádném opravném řízení.

Tak například rozsudek, kterým byla uznána vinnou osoba, jež v době činu nebyla přičetná, a tedy nebyla pro nedostatek přičetnosti trestně odpovědná, by byl v rozporu s ustanovením § 26 tr. zák., musel by být z důvodu § 258 odst. 1 písm. d) tr. řádu zrušen v odvolacím řízení a obžalovaný by musel být zproštěn obžaloby podle § 226 písm. d) tr. řádu.

Konkrétním výrazem obsahu a smyslu zásady stíhání jen ze zákonných důvodů je dlouhá řada institutů trestního práva procesního, například institut zahájení trestního stíhání podle § 160 (jen takový úkon, který obsahuje podstatné náležitosti zahájení trestního stíhání podle § 160, lze považovat za uskutečnění zásady stíhání jen ze zákonných důvodů).

Atributem zásady stíhání jen ze zákonných důvodů je také **existence záruk**, že tato zásada bude v rozhodnutí respektována. V oblasti rozhodování jsou takovými zárukami opravné prostředky (řádne i mimořádné), v přípravném řízení institut zrušení vadného rozhodnutí orgánem dozoru [§ 174 odst. 2 písm. e) tr. řádu], respektive oprávnění nejvyššího státního zástupce rušit nezákonná usnesení nižších státních zástupců o nestíhání podezřelého podle § 159d odst. 1, o zastavení trestního stíhání nebo o postoupení věci (§ 174a tr. řádu), nejde-li o usnesení vydané evropským pověřeným žalobcem nebo evropským žalobcem.

Dalšími zárukami uvedenými v trestním řádu jsou pravidla pro dokazování (např. § 89 odst. 3 tr. řádu říká, že důkaz získaný nezákonným donucením nebo hrozbou takového donucení nesmí být v řízení použit s výjimkou případu, kdy se použije jako důkaz proti osobě, která takového donucení nebo

8 Srov. Jelínek, J. a kol. Trestní právo procesní. 6. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 134; Jelínek, J. a kol. Základní zásady trestního řízení – vůdčí ideje českého trestního procesu. Praha: Leges, 2015.

hrozby donucení použila) a pravidla pro postup orgánů činných v trestním řízení, například pravidlo pro postup při provádění domovní prohlídky apod.

C. Pro rozhodnutí ve věcech trestních mají velký význam také **zásada presumpce nevinny a zásada materiální pravdy**.

Ustanovení § 2 odst. 2 říká: Dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen. Toto ustanovení trestního řádu vyjadřuje **zásadu presumpce nevinny**. V zákoně o soudnictví ve věcech mládeže je tato zásada vyjádřena v ustanovení § 3 odst. 5 formulací: Osoba, proti níž se řízení vede, ... je považována za nevinnou, dokud její vina nebyla prokázána zákonným způsobem.

Presumpce nevinny bývá přiřazována k zásadám týkajícím se dokazování. Uplatňuje se ve všech stádiích trestního procesu.

Zásada presumpce nevinny je pravidlem ústavněprávní úrovně a je navíc zakotvena (v různých formulacích) také v mezinárodních dokumentech o lidských právech.⁹

Princip presumpce nevinny (vyjádřený již v Deklaraci práv člověka a občana z roku 1789) je obsažen například v článku 11 odst. 1 Všeobecné deklarace lidských práv (každý, kdo je obviněn z trestného činu, má právo být považován za nevinného, pokud není prokázána jeho vina ve veřejném řízení, v němž mu byly dány veškeré záruky nutné pro jeho obhajobu), v článku 14 odst. 2 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (každý, kdo je obviněn z trestného činu, považuje se za nevinného, dokud není podle práva prokázána jeho vina), i v článku 6 odst. 2 Úmluvy (každý, kdo je obviněn z trestného činu, považuje se za nevinného, dokud jeho vina nebyla zjištěna řádným způsobem).

Domněnka nevinny je předně ústavněprávní zásadou. Jinak řečeno, jde především o politickou hodnotu, která je předmětem ústavní ochrany. Podle čl. 40 odst. 2 Listiny každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena.

⁹ Srov. Jelínek, J. a kol. Trestní právo procesní. 6. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, s. 136 a násl.

KAPITOLA PÁTÁ

PÍSEMNÉ VYHOTOVENÍ ROZSUDKU SOUDU 1. STUPNĚ

§ 1 Náležitosti písemného vyhotovení rozsudku soudu
1. stupně

§ 2 Úvodní část rozsudku

§ 3 Výroková část rozsudku

§ 4 Odůvodnění rozsudku

§ 5 Poučení o opravném prostředku

§ 6 Jazyková a stylistická stránka rozsudku

§ 7 Oprava vyhotovení rozsudku

§ 1 Náležitosti písemného vyhotovení rozsudku soudu
1. stupně

Vzhledem k zásadnímu významu rozsudku musí mít jeho písemné vyhotovení zákonem předepsaný obsah. Trestní řád upravuje obsah i formu rozsudku v ustanoveních § 120 až § 125. Zde je stanoven jednak obsah, který musí mít každý rozsudek (§ 120), jednak obsah rozsudku, kterým se rozhoduje otázka viny (§ 121), rozsudku odsuzujícího (§ 122 odst. 1) a zprošťujícího (§ 122 odst. 2 tr. řádu).

Rozsudek soudu 1. stupně obsahuje **čtyři části**:

1. úvodní část [§ 120 odst. 1 písm. a)–b)],
2. výrokovou část [§ 120 odst. 1 písm. c)],
3. odůvodnění [§ 120 odst. 1 písm. d)],
4. poučení o opravném prostředku [§ 120 odst. 1 písm. e)].

Uvedenou strukturu má vyhlášený rozsudek, zásadně i písemné vyhotovení rozsudku. Tuto strukturu ovšem **nemusí mít** písemné vyhotovení rozsudku, je-li vyhotovován podle § 129 odst. 2 tzv. **zjednodušený rozsudek**, který **neobsahuje odůvodnění** (více k tomu srov. kapitolu 2, § 2, písm. B.).

Zjednodušený písemný rozsudek obsahuje po úvodních slovech „Jménem republiky...“ náležitosti uvedené v § 120 odst. 1 písm. a), b) a výrokovou část rozsudku [§ 120 odst. 1 písm. c)]. Poté je uvedeno, že odpadá odůvodnění rozsudku s ohledem na ustanovení § 129 odst. 2, protože se státní zástupce i obžalovaný, který současně prohlásil, že si nepřeje, aby v jeho prospěch podaly odvolání jiné oprávněné osoby ve smyslu § 247 odst. 2, příp. i poškozený, vzdali práva odvolání a netrvali na vyhotovení odůvodnění. Případně jsou odůvodněny jen ty výroky, u nichž nejsou splněny podmínky pro vyhotovení zjednodušeného rozsudku (např. se písemně odůvodní jen výrok o náhradě škody). Pak následuje poučení o opravném prostředku. Ústně vyhlášený rozsudek je soud vždy povinen podle zásad uvedených v § 125 odůvodnit, a to všechny jeho výroky.

Podrobnější výklad o zjednodušeném písemném rozsudku podává kapitola druhá, § 2, bod B. této práce. Vzor zjednodušeného rozsudku uvádíme v kapitole šesté (vzor č. 14).

K formálním požadavkům kladeným na písemné vyhotovení rozsudku (okraje, písmo, odstavce, řádkování apod.) srov. výklad v kapitole druhé, § 2, bod C. této práce.

§ 2 Úvodní část rozsudku

Normativním podkladem úvodní části rozsudku je ustanovení § 120 odst. 1, podle něhož rozsudek po úvodních slovech „Jménem republiky“ musí obsahovat:

- a) označení soudu, o jehož rozsudek jde, i jména a příjmení soudců, kteří se na rozhodnutí zúčastnili,
- b) den a místo vyhlášení rozsudku.

Úvodní část rozsudku tedy podle trestního řádu začíná označením „Rozsudek“ bez interpunkce, pak následují slavnostní slova „Jménem republiky“, rovněž bez interpunkce. Nedostatky v označení předepsané formy rozhodnutí, například záměna označení „rozsudek“ – „usnesení“ a naopak, jsou důvodem opravy písemného vyhotovení podle § 131.

Ještě před označení rozhodnutí slovem „rozsudek“ je třeba otisknout v písemném vyhotovení **malý státní znak České republiky** a text „Česká repub-

lika“, vpravo nahoře pod horním okrajem 4 cm se ještě uvádí **číslo jednací** (složené ze spisové značky a čísla listu, na němž je ve spise rozsudek založen). K tomu a k dalším formálním požadavkům (okraje, písmo, odstavce, řádkování apod.) srov. výklad v kapitole druhé, § 2, bod C. této práce.

Všechny písemnosti, které se vztahují k téže věci (podání, protokoly, a tedy i rozsudky), tvoří spis. Každý spis dostane **spisovou značku**, která se skládá z číselného označení soudního oddělení (číslo senátu), označení rejstříku (v trestních věcech zejména rejstříky T a Tm u soudů prvního stupně, u soudů druhého stupně To a Tmo, u Nejvyššího soudu pak jde o rejstříky Tdo a Tz) a běžného čísla rejstříku lomeného letopočtem, v němž soudu věc napadla (do konce minulého století pak jen z posledních dvou číslic letopočtu – např. T 16/99, od nového milénia se užívá celé číslo označující rok – například 1 T 16/2021, 3 T 28/2022 apod.). Více k tvorbě a uvádění spisové značky srov. § 167 v. k. ř.

Spisová značka a k ní připojené číslo listu písemnosti nebo vyhotovení rozhodnutí (originálu založeného do spisu), tvoří **jednací číslo** (například 4 T 68/2022-127). Je-li písemnost nebo vyhotovené rozhodnutí obsáhlejší, obsahuje-li více listů, uvede se jednací číslo jen na přední straně prvního listu. Jednácím číslem se označují všechny stejnopisy rozhodnutí, všechny písemnosti, jež mají být vypraveny, jakož i obálky a doručenky. Viz k tomu § 169 v. k. ř. Jednací číslo rozsudku se vyznačuje nahoře na pravé straně rozsudku na jeho první straně, na další strany, má-li více než dvě strany, se v opisech uvádí nahoře uprostřed číslo strany a vpravo spisová značka dané věci, originál je navíc doplněn i o číslo listu u údaje o spisové značce (bliže viz kapitola druhá, § 2, bod C. této práce).

Úvodní část rozsudku je stejná bez ohledu na to, zda jde o rozsudek odsuzující nebo proštující.

Označením soudu podle § 120 odst. 1 písm. a) se rozumí jen název soudu včetně sídla, popřípadě označení pobočky, bez označení oddělení či senátu (oddělení a senát jsou zřejmé z čísla jednacího konkrétního rozhodnutí). Označením soudu je jeho úplný název, tzn. stupeň, sídlo, resp. pobočka. Je třeba dbát na správné označení soudu v souladu s přílohami 1 až 7 soud. zák. (např. Okresní soud v Benešově, Okresní soud Brno-venkov, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze etc.).

Uvedení jména a příjmení předsedy senátu (samosoudce) a jeho dalších

členů (včetně akademických titulů), kteří se na rozhodování zúčastnili, spolu s uvedením jejich soudcovských funkcí (samosoudce, předseda senátu, přísedící nebo soudce) umožňuje přezkoumat, zda soud byl podle zákona o soudech a soudcích a podle trestního řádu řádně obsazen. Uvádějí se jen jména a příjmení členů senátu, kteří ve věci rozhodovali, nikoliv jména a příjmení tzv. náhradních soudců nebo přísedících (§ 197).

Obsahem úvodní části rozsudku je dále den a místo vyhlášení rozsudku.

Pokud jde o **den vyhlášení rozsudku**, který je uveden v jeho písemném vyhotovení, musí se shodovat se dnem zapsaným v protokolu o hlavním líčení, kdy došlo k vyhlášení rozsudku. Nejde tedy o den vyhotovení rozsudku. Zpravidla den vyhlášení rozsudku odpovídá jedinému dni konání hlavního líčení, neboť ve většině případů soud vyhlásí rozsudek ihned po skončeném jednání, které rozsudku předcházelo (srov. § 128 odst. 3). Soud však někdy rozhoduje skutkově rozsáhlé a komplikované věci, kdy hlavní líčení probíhá v několika dnech, případně může pro vyhlášení rozsudku odročit jednání na dobu nejdéle tří dnů (§ 128 odst. 3). V takových případech se uvede v rozsudku pouze den vyhlášení rozsudku, nikoli všechny dny, ve kterých se konalo hlavní líčení.

Místo vyhlášení rozsudku nemusí být vždy shodné s místem sídla soudu, o jehož rozsudek se jedná. Zákon totiž umožňuje (§ 199 odst. 2) provádět ve vhodných případech hlavní líčení v místech, kde byl trestný čin spáchán, anebo na pracovišti, popřípadě v bydlišti obžalovaného. Počítá se ovšem s tím, že k rozhodnutí a vyhlášení došlo v sídle soudu, tedy přímo v soudní budově, kde soud sídlí, pak stačí uvádět jako místo vyhlášení jen město, v němž soud sídlí. Pokud ale došlo k vyhlášení rozsudku mimo soudní budovu, v níž soud sídlí, pak je třeba v úvodní části přesnou adresou označit místo, kde k takovému vyhlášení došlo.

Souvislost rozsudku s hlavním líčením, jehož vyvrcholení rozsudek představuje, se v úvodní části vyjádří tak, že soud rozhodl a vyhlásil rozsudek „v hlavním líčení“. Formulace, kterých se někdy v praxi užívá, že soud rozhodl „po provedeném hlavním líčení“, resp. „po skončeném hlavním líčení“ nejsou správné, protože vyhlášení rozsudku je ještě součástí hlavního líčení.

Po označení soudu, jeho obsazení, místa a datu rozhodnutí s označenou formou zasedání soudu je třeba tučným neproloženým písmem o velikosti 12 zarovnaným na střed (odsazeným mezerou o velikosti 12 bodů)

uvést návěťi „rozhodl takto:“ (viz § 25 odst. 6 instrukce o soudních písemnostech).

Příklad úvodní části rozsudku:

číslo jednací: 6 T 106/2021-156

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Kutné Hoře v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Františka Moravce a přísedících Mgr. Jiřího Suchánka a Ing. Pavly Formánkové v hlavním líčení konaném v Kutné Hoře dne 20. prosince 2022

rozhodl takto:

§ 3 Výroková část rozsudku

Výrok rozsudku vyjadřuje závěrečný úsudek soudu o projednávané věci. Pouze výrok rozsudku nabývá právní moci a je vykonatelný, v tom spočívá jeho zásadní význam.

Po úvodní části následuje nejprve **označení obžalovaného**¹ ve smyslu usta-

¹ Obviněný se stává obžalovaným po nařízení hlavního líčení (§ 12 odst. 8). V rozsudku, kterým je schvalována dohoda o vině a trestu sjednaná v přípravném řízení (§ 175a a § 175b) nebo

novení § 120 odst. 2, které vyžaduje, aby obžalovaný byl v rozsudku označen údajem svého jména a příjmení (u žen je nutno uvést rodné, popř. i jiné předchozí příjmení), dne a místa narození, svého zaměstnání a bydliště, popřípadě jinými údaji potřebnými k tomu, aby nemohl být zaměněn s jinou osobou. Není-li obžalovaný státním příslušníkem pouze České republiky, uveďte se též údaj o jeho státní příslušnosti nebo informace, že je osobou bez státní příslušnosti nebo že se jeho státní příslušnost nepodařilo zjistit. Příslušník ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru se označuje v rozsudku také hodností, kterou dosáhl, a příslušností k určitému útvaru.

Má-li obviněný více **jmén** nebo více příjmení, je třeba uvést všechna. **Místo narození** je třeba uvést názvem obce, v níž se obžalovaný narodil, je-li v zahraničí, uvádí se též země, v níž se tato obec nachází.

Údaj o **zaměstnání** obviněného je namísto uvádět konkrétním povoláním (např. truhlář, učitel apod.), a nikoli jen povšechným označením, že obviněný je pracovníkem určité organizace (například: „zaměstnanec společnosti X“), nemělo by se ani uvádět jen to, že je zaměstnanec nebo tzv. osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ), popř. podnikatel, bez uvedení konkrétního oboru, v němž podniká (byť se toto toleruje). Problematické to může být v případě osob, které jsou členy orgánů právnických osob (zejm. jednatelé, členové představenstva), pokud zároveň nejsou zaměstnanci v určitých pozicích, zde je možno připustit označení jejich postavení v určité právnické osobě (např. jednatel společnosti Y), popř. je možno uvést, že je manažer. Uvádí se vždy zaměstnání, které obžalovaný vykonává v době rozhodování soudu rozsudkem, resp. které naposledy vykonával. Poměrně časté je označení „nezaměstnaný“ či „bez zaměstnání“. Je otázkou, nakolik v dnešní době tržního hospodářství, kdy již nemusí být každý občan republiky řádně zaměstnán a kdy je poměrně běžné měnit zaměstnání či předměty podnikání,

z podnětu předsedy senátu v rámci předběžného projednání obžaloby (§ 187 odst. 4), resp. přezkoumání obžaloby samosoudcem (§ 314c odst. 1 písm. d)), se nenařizuje hlavní líčení, protože taková dohoda se schvaluje ve veřejném zasedání (§ 314q odst. 1), a proto je třeba osobu, proti níž se řízení vede, i nadále označovat jako obviněného (srov. § 12 odst. 8). Pokud ovšem bylo nařízeno hlavní líčení a v jeho rámci strany vyjádřily zájem sjednat dohodu o vině a trestu, která pak po přerušení nebo odročení hlavního líčení byla též sjednána (§ 206b odst. 1), schvaluje se taková dohoda o vině a trestu v hlavním líčení (§ 206b odst. 3), v takovém případě je proto třeba osobu, proti níž se řízení vede, označovat jako obžalovaného.

je údaj o zaměstnání způsobilým k identifikaci obviněného, resp. nakolik jde o přežitek a pozůstatek z minulých dob.

Dalším identifikačním údajem je **bydliště** obžalovaného. Uvádí se trvalé bydliště obžalovaného, které je zvláště u pachatelů trestné činnosti často ryze formální, mnohdy jde o sídla obecních úřadů. Takový údaj je vhodné doplnit reálným bydlištěm obžalovaného, dále je též vhodné uvést i adresu, kterou si obžalovaný určil jako adresu pro doručování. Adresy se uvádějí tak, aby na ně bylo možno doručovat, tedy uvedením obce (nejlépe včetně poštovního směrovacího čísla), popř. její části, ulice a čísla domu (popisného i orientačního), případně i dalšími potřebnými údaji (např. číslo bloku, bytu apod.). Jde-li o adresu cizozemskou, uvádí se i název státu.

U obžalovaných, kteří jsou v době rozhodování soudy **ve vazbě**, se údaj o místě trvalého bydliště doplní informací, že toho času jsou ve výkonu vazby (např. trvale bytem Mělník, Zámecká 150/15, t. č. ve vazbě Vazební věznice Praha Ruzyně). Obdobně to platí i v případě, že je obžalovaný ve výkonu trestu odnětí svobody, který mu byl uložen v jiném řízení.

Jiným údajem sloužícím k přesné identifikaci obžalovaného může být i přezdívka (např. známý pod přezdívkou „Piko“ apod.), ale i umělecký pseudonym. U osob, které vystupují pod jinými jmény, zejména u osob, které se prokazují i padělanými doklady na jiná jména a příjmení, je vhodné uvést i tato další jména a příjmení (např. vystupující též jako Markus Schmiedmeier, nar. 1. 1. 1968, či Klaus Wartmann, nar. 1. 7. 1970). Zvláště u osob cizí státní příslušnosti, které se v České republice prokazují padělanými doklady a u nichž se nepodaří s jistotou ověřit jejich pravé jméno a příjmení, může být vhodné dále uvést jako jednoznačný identifikační údaj též odkaz na příslušný záznam v databázi otisků prstů (např. s otisky prstů v databázi AFIS 2000 pod číslem daktyloskopické karty 1234567).

Jiným identifikačním a kontaktním údajem by dnes s ohledem na současnou sociální realitu mohly být i další údaje, jako např. číslo mobilního telefonu, e-mail, označení účtu na sociálních sítích (např. facebook), kód datové schránky. Uvedené údaje jsou spíše než pro identifikaci důležité pro kontaktování takové osoby, v rozsudku se neuvádějí. Na druhou stranu se jako další identifikační údaj uvádí i adresa určená pro doručování, orgánům činným v trestním řízení takové upozornění pomáhá při pátrání po těchto osobách (a to nejen v tomto, ale i v dalších řízeních).

Od 1. 1. 2012 může být trestně stíhána i **právnícká osoba** (srov. § 48 topo). Ani trestní řád, ani zákon o trestní odpovědnosti právníckých osob a řízení proti nim výslovně neuvádí, jakými údaji má být označena obžalovaná právnícká osoba. Je proto třeba užít obecné právní úpravy obsažené v trestním řádu pro fyzické osoby i na právnícké osoby (§ 1 odst. 2 topo), případně užít analogie z jiného právního oboru, zejm. civilního soudního řízení (*per analogiam iuris*). **I právníckou osobu je třeba v rozsudku řádně označit tak, aby nemohla být zaměněna s jinou.** Na místo jména a příjmení fyzické osoby je třeba uvést její **název** spolu s označením její **právní formy** (srov. zejm. § 132 obč. zák. a násl., dále § 120 odst. 1 a § 123 obč. zák. – tak např. XYZ, s. r. o., ABC, a. s., etc.). Název uvedený v rozsudku musí odpovídat tomu, který je uveden ve veřejném rejstříku ke dni rozhodnutí soudu. Na místo bydliště fyzické osoby je třeba uvést **sídlo** právnícké osoby (srov. zejm. § 136 a násl. obč. zák.), a to podobně jako u fyzické osoby přesnou adresou sídla (uvedením obce, nejlépe včetně poštovního směrovacího čísla, ulice a čísla domu). Na místo data narození by bylo možno uvažovat o datu založení, popř. datu vzniku právnícké osoby (podobně by tomu mohlo být s místem), nicméně při označování právníckých osob se tyto údaje, byť zapisované do veřejných rejstříků, neuvádějí v žádných jiných řízeních (v občanském soudním řízení, správním soudním řízení či správním řízení). Na místo toho je rozhodujícím rozlišovacím prvkem **identifikační číslo** osoby (IČO),² bylo-li jí přiděleno, toto číslo je jedinečné, v podstatě je obdobou rodného čísla fyzické osoby [srov. též analogicky § 157 odst. 1 o. s. ř. a další, srov. též vzor rozsudku v civilní věci v příloze 2 – a) instrukce o soudních písemnostech]. Zatímco název, právní forma či sídlo právnícké osoby se mohou měnit, identifikační číslo osoby zůstává stále stejné, jde-li o též subjekt. Uvedené údaje (název, právní forma, sídlo a IČO) se zapisují též do veřejného rejstříku, pokud je do něj právnícká osoba zapsána (srov. zejm. § 25 odst. 1 zák. č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právníckých a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů). U některých právníckých osob je třeba sledované údaje zjistit ze zvláštního zákona (např. Česká televize, Český rozhlas, Všeobecná zdravotní pojišťovna), kterých je dlouhá řada. U právníckých osob se již neuvá-

2 Srov. zejména § 12 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů, § 25 odst. 1 písm. f) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právníckých a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů, a mnoho dalších.

VZOR č. 30: Odsuzující rozsudek – enunciát
(s aplikací § 43 odst. 2 tr. zák.)

č. j. 6 T 17/2023-80

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Samosoudce Obvodního soudu pro Prahu 1 JUDr. Alois Bezdíkovský rozhodl v hlavním líčení konaném v Praze dne 28. 4. 2023

takto:

Obžalovaný

Daniel Bohatý, narozený 30. 12. 1991 v Praze, nezaměstnaný, trvale bytem U Kněžské louky 2622/1, Praha 3,

uznává se vinným, že

dne 28. 3. 2022 v ranních hodinách jako zaměstnanec Exchange, s. r. o., Kaprova 14/13, Praha 1 – Josefov, z jemu svěřené finanční hotovosti určené pro běžný provoz VIP pobočky směnárny Exchange, s. r. o., v Kaprově 15, Praha 1 – Josefov, vzal 20 bankovek v nominální hodnotě 2 000 Kč, 50 bankovek v nominální hodnotě 1 000 Kč, 100 bankovek v nominální hodnotě 500 Kč a 50 bankovek v nominální hodnotě 200 Kč, tyto bankovky si ponechal pro zaplacení svých dluhů, do kasy směnárny je nevložil, ani je později nevrátil, čímž svému zaměstnavateli způsobil škodu v celkové výši 150 000 Kč,

tedy

přisvojil si cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobil tak na cizím majetku větší škodu,

čímž spáchal

přečin zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zák.,

a odsuzuje se

podle § 206 odst. 3 tr. zák. za užití § 43 odst. 2 tr. zák. **k souhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 18 (osmnácti) měsíců.**

Podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zák. se obžalovaný pro výkon tohoto trestu zařazuje do **věznice s ostrahou.**

Podle **§ 43 odst. 2 tr. zák.** se zrušují výroky o trestu uložené:

- rozsudkem Okresního soudu v Mělníku, sp. zn. 2T 29/2022, ze dne 6. 4. 2022, který nabyl právní moci dne 21. 6. 2022,
- trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 4, sp. zn. 33T 20/2022, ze dne 18. 8. 2022, který nabyl právní moci dne 15. 12. 2022,

jakož i všechna další rozhodnutí na uvedené výroky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Poznámka:

V rozsudku, jímž se ukládá souhrnný trest, někteří praktici uvádějí nad rámec zákonných požadavků, kterým odpovídá shora uvedený vzor, nejen výrok o tom, že se zrušují výroky o trestu z rozsudků dřívějších za jiné trestné činy spáchané ve vícečinném souběhu s nyní projednávaným trestným činem, ale i přímo do výroku o trestu, za které trestné činy vedle shora uvedeného trestného činu projednávaného v daném řízení je souhrnný trest ukládán [např. „a odsuzuje se podle § 206 odst. 3 tr. zák. za užití § 43 odst. 2 tr. zák. za shora uvedený přečin zpronevěry a dále za přečin podvodu podle § 209 odst. 1, 3 tr. zák. z rozsudku Okresního soudu v Mělníku, sp. zn. 2T 29/2022, a za přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b) tr. zák. z trestního příkazu Obvodního soudu pro Prahu 4, sp. zn. 33T 20/2022, k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců“]. Uvedení trestných činů, o jejichž vině bylo dříve rozhodnuto jinými rozhodnutími, jejichž výroky o vině novým rozhodnutím zůstaly nedotčeny, není nezbytnou náležitostí nového rozhodnutí, jímž je ukládán souhrnný trest.

Na jednu stranu je takový výpočet trestných činů poněkud těžkopádný, na druhou stranu poskytuje plastický obraz o tom, za co je vlastně souhrnný trest ukládán (to platí zvláště v případech, v nichž se vyhotovuje tzv. zjednodušený rozsudek bez odůvodnění).

K pravidlům výběru druhu souhrnného trest a jeho výměry srov. § 43 odst. 2 tr. zák. K povinnosti zrušit všechna rozhodnutí, k nimž se souhrnný trest vztahuje – srov. stanovisko Nejvyššího soudu, č. 48/2010 Sb. rozh. tr.

VZOR č. 31: Odsuzující rozsudek – enunciát
(s aplikací § 45 odst. 1 tr. zák.)

č. j. 3 T 29/2023-1056

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Samosoudce Obvodního soudu pro Prahu 2 JUDr. Alfons Mařák rozhodl v hlavním líčení konaném v Praze dne 4. 5. 2023

takto:

Podle § 45 odst. 1 tr. zák. se zrušuje z rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích, č. j. 2T 95/2022-317, ze dne 1. 9. 2022, který nabyl právní moci dne 21. 12. 2022, celý výrok o vině, o trestu, jakož i výroky o nárocích na náhradu škody, jakož i všechna další rozhodnutí na tyto výroky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a zároveň

obžalovaný

Petr Pan, narozený 30. 11. 1976 v Praze, nezaměstnaný, trvale bytem Kar-